

Cybersecurity and Law

2026 Nr 1(15)

DOI: 10.35467/cal/242106

Czy polskie prawo potrzebuje definicji legalnej patostreamingu? Postulaty racjonalizacji procesu prawodawczego z wykorzystaniem mieszanej metody regulacji

Does Polish Law Need a Legal Definition of Patostreaming? Proposals of Rationalizing Legislative Process with the Usage of the Mixed Regulatory Method

Maurycy ZAJĘCKI

Uniwersytet SWPS Poznań

ORCID: 0000-0001-9086-642X

E-mail: mzajECKI@swps.edu.pl

Magda ZAKRZEWSKA

Uniwersytet SWPS Poznań

ORCID: 0009-0004-9621-9740

E-mail: mzakrzewska12@st.swps.edu.pl

Streszczenie

Argumentujemy za poglądem, iż zjawisko patostreamingu jest tak dalece złożone i niejednorodne, że póki co, niecelowe jest zamieszczanie w polskim tekście prawnym ogólnej definicji legalnej. W analizie łączymy perspektywy poznawcze: prawniczą, socjologiczną, psychologiczną, ekonomiczną oraz kulturową. Pytania wyjściowe brzmią: jak konstytuuje się pojęcie patologiczności? Jak należy interpretować i mierzyć stopień szkodliwości aktywności patostreamerów? Wyróżniamy trzy obszary większej, średniej i marginalnej społecznej szkodliwości działań (pato-)streamerów. Pomocniczo korzystamy z metod komparatystyki prawniczej i poddajemy analizie wybrane regulacje prawa UE, niemieckiego oraz francuskiego. Racjonalna polityka regulacyjna musi polegać na odpowiednim doborze metod i szczegółowych instrumentów. W ujęciu teoretycznym wyróżnia się metody regulacji: karnistyczną, cywilistyczną oraz administracyjną. Stawiamy tezę, że polski prawodawca powinien skorzystać ze wszystkich instrumentów – czyli zastosować metodę mieszaną. Metoda karnistyczna jest przydatna do typizowania nowych form czynów zabronionych w środowisku użytkowników mediów elektronicznych. Metoda cywilistyczna wydaje się najbardziej adekwatna w obszarze ochrony dóbr osobistych ofiar patostreamingu. Metoda administracyjna dostarcza instrumentów umożliwiających regulację praw i obowiązków użytkowników sieci internetowej oraz reglamentowania sposobów korzystania z infrastruktury technicznej.

Słowa kluczowe

patostreaming, patotreści, definicja legalna, racjonalny prawodawca, mieszana metoda regulacji, cyberbezpieczeństwo

Abstract

We argue that the phenomenon of „*patostreaming*” is so complex and heterogeneous that it is currently pointless to include a general legal definition in Polish legislation. In our analysis, we combine cognitive perspectives: legal, sociological, psychological, economic and cultural. The initial questions are: How is the concept of pathology constituted? How should the degree of harmfulness of „*patostreamers*” activities be interpreted and measured? We distinguish three areas of greater, medium and marginal social harmfulness of „(pato-) streamers” activities. We use comparative law methods as supplementary tool and analyse selected provisions of European Union, German and French law. A rational regulatory policy must be based on the appropriate selection of methods and specific instruments. In theoretical terms, there are three methods of regulation: criminal, civil and administrative. We argue that Polish legislators should use all instruments - apply a mixed method. The criminal method is useful for classifying new forms of prohibited acts in the environment of electronic media users. The civil law approach seems to be the most appropriate in the area of protecting the personal goods of victims of „*patostreaming*”. The administrative approach provides instruments for regulating the rights and obligations of Internet users and for regulating the use of technical infrastructure.

Keywords

trash streaming, livestreamed crimes, legal definition, rational lawgiver, mixed regulatory method, cybersecurity

Wstęp

Wraz z rozwojem nowych technologii wzrasta ryzyko wykształcenia się zjawisk społecznie interpretowanych jako rodzaj patologicznego streamingu, którego powszechność i dostępność wiąże się z długofalowymi negatywnymi skutkami społecznymi. Niestety, problematyka ta ulega, piszemy to z przykrością, swoistej „popkulturyzacji”. Typowy przebieg wydarzeń jest następujący: media obiega „bulwersująca” informacja o aktywności w sieci (dziecko „torturuje kota”, a śmiejąca się matka „wrzuca filmik do sieci”¹). Na oburzenie opinii publicznej reagują dziennikarze –

¹ Zbieżność opisu z realną sytuacją jest nieprzypadkowa. Zawieśmy jednak ten wywód anegdotyczny. Dla Czytelników powinno być jasne, że nie chcemy dokonywać tu analizy medioznawczej, a ustawić punkt wyjścia dla analiz prawnych. Rzeczywistość ostatnich lat jest taka, że w sieci rozprzestrzeniają się patotreści zagrażające życiu i zdrowiu, a mianowicie „hobby horsing” polegający na spożywaniu lizawek i pokarmu dla koni przez patostreamerów i influencerów zachęcających do powtarzania tej czynności przez osoby niepełnoletnie, a także „Lip corner cut” trend polegający na nacinaniu skalpelem kącików ust i oczu przez patostreamerów. Powyższe przypadki patotreści zostały nagłośnione przez redaktora B. Dajnowskiego wraz z przypadkiem „Dezodorant Challenge”, polegającym na punktowym, długotrwałym nakładaniu dezodorantu, co powoduje dokliwe odmrożenia, które mają na celu stworzenie blizn u dzieci. Wskazane patotreści zostały rozpowszechnione na platformie TikTok wśród polskiej młodzieży. Zwracając uwagę na demoralizującą formę patostreamingu wskazać należy, że grupa twórców internetowych wtargnęła do placówki edukacyjnej (Uniwersytet Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie), przeszkadzając w prowadzeniu zajęć, nagrywając zdarzenie i umieszczając je w przestrzeni internetowej. Tragicznym skutkiem działalności patostreamerów jest śmierć 14-letniej Mai i 15-letniego

temat staje się „publicznie nośny”. Zwoływane są konferencje prasowe i przedstawiane są projekty ustaw „rozwiązujących” problem, to jest „ratujące dzieci i młodzież przed demoralizacją”. Jest to, uważamy, populizm penalny – myślenie, że zaostrenie kary rozwiąże problem. Po pewnym czasie zainteresowanie opinii publicznej wygasa, a projekty są albo nie są wdrażane. Gdy pojawia się nowa „bulwersująca” patotreść, opinia publiczna się burzy... *corsi e ricorsi della storia*...

Zdać by się mogło, że nowelizacja kodeksu karnego z 2026 roku² – wprowadzenie typu czynu zabronionego (art. 255b) polegającego na publicznym rozpowszechnianiu celem uzyskania korzyści majątkowej lub osobistej treści przedstawiającej (i) popełnienie czynu zabronionego, (ii) przemoc wobec zwierzęcia lub (iii) poniżające traktowanie innej osoby – rozwiązuje problem. W artykule argumentujemy za poglądem, iż zjawisko jest tak dalece złożone i niejednorodne, że niecelowe, póki co, jest umieszczanie w polskim tekście prawnym w pełni uniwersalnej definicji legalnej patostreamingu. Ujawniamy ową złożoność na kilku płaszczyznach, łącząc perspektywy poznawcze: prawniczą, socjologiczną, psychologiczną, ekonomiczną oraz kulturową. Punktem wyjścia jest pytanie o to jak naprawdę konstytuuje się pojęcie patologiczności, a zatem jak należy interpretować i mierzyć stopień szkodliwości aktywności patostreamerów. Roboczo wyróżniamy trzy obszary większej, średniej i niskiej społecznej szkodliwości (pato)-streamerów.

Racjonalna polityka regulacyjna musi polegać na odpowiednim doborze metod i szczegółowych instrumentów regulacyjnych. W kontekście polskiego patostreamingu napotykamy już na starcie badań na problem zbyt małej liczby danych empirycznych. Nie wykształciła się jeszcze linia orzecznicza, a zapadające rozstrzygnięcia nie odnoszą się wprost do zjawiska patostreamingu. Analizy dogmatyczne są cząstkowe i mało pogłębione.

Na tak ukształtowanym polu badawczym proponujemy nowy punkt wyjścia, bazujący na teoretycznym rozróżnieniu metod regulacji: karnistycznej, cywilistycznej oraz administracyjnej. Racjonalne wydaje się – uważamy to za hipotezę niekontrowersyjną – żeby łączyć metody regulacji i odpowiednio je dostosowywać do aspektów złożonego, jak wiemy, zjawiska. Tekst niniejszy jest próbą przetarcia szlaku na ścieżce wielopłaszczyznowego analizowania zjawiska patostreamingu i wyznaczania celów dla racjonalnej polityki prawodawczej. Artykuł ma więc charakter programowy i otwiera pole do dalszych uszczegółowionych analiz empirycznych, dogmatycznych i komparatystycznych.

„Patostreaming” jako nazwa niewyraźna i nieostra

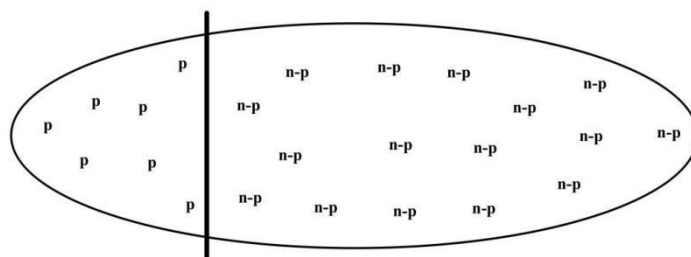
Intuicyjnie uważa się, że pierwszym krokiem procesu regulowania danego zjawiska powinno być sformułowanie definicji legalnej. W naszym przypadku chcielibyśmy sformułować ostre³ kryterium podziału streamingu na streaming niepatologiczny i patostreaming. Intuicję tę obrazuje poniższa rycina:

Wiktora biorących udział w wyzwaniu „48 hours challenge”, co zostało nagłośnione przez redaktor M. Stepan.

² Ustawa z dnia 11 czerwca 2026 r. o zmianie ustawy - Kodeks Karny (Dz.U. 2026 poz. 988). Prezydent Karol Nawrocki argumentując decyzję o podpisaniu ustawy podkreślił, że penalizacja zjawiska wciąż wymaga uwagi i doskonalenia.

³ W tekście nie chcemy przesądzać poważnej kontrowersji semiotycznej dotyczącej relacji pomiędzy nieostrością a wieloznacznością (względnie: polisemią) nazw.

Rys. 1 Ostre wyznaczenie linii podziału w zakresie nazwy „streaming” (p: desygnaty nazwy streaming patologiczny, n-p: desygnaty nazwy streaming niepatologiczny)

Źródło: oprac. własne

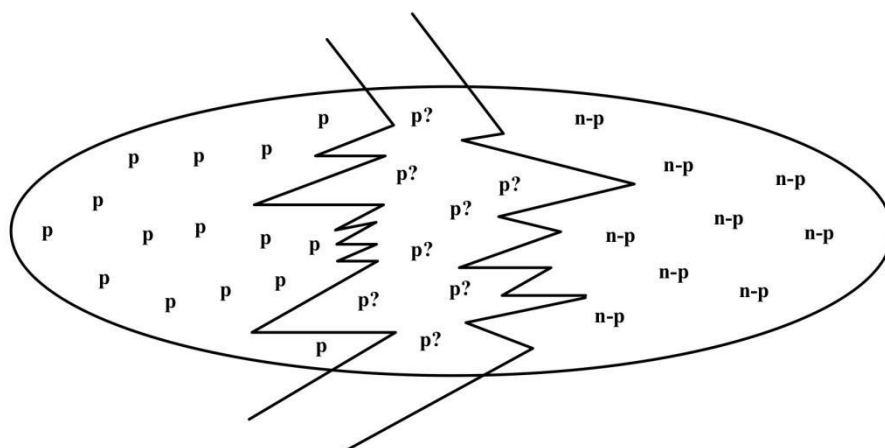
Tak planowane działanie już w punkcie wyjścia napotyka na problem z uwagi na złożony charakter zjawiska patostreamingu. Już na pierwszy rzut oka widać, że polski prawodawca konstruując znamiona czynu zabronionego z art. 255b k.k. użył nieostrego terminu „poniżające traktowanie innej osoby”. Większym problemem niż nieostrość jest jednak – jak pokażemy – niewyraźność treści nazwy. Rozpatrując możliwości najbardziej ogólnego zdefiniowania zjawiska patostreamingu, należy – oprócz znamion wskazanych w kodeksie karnym – uwzględnić w szczególności:

- relację pojęcia patostreamu do pojęć dezinformacji i mowy nienawiści;
- granicę szkodliwości⁴ czynu czyniącej streaming patologicznym;
- konteksty obejmujące różnice w postrzeganiu patologiczności w odmiennych kręgach kulturowych (także w subkulturach);
- oczekiwania społeczne i polityczne oraz konkluzje eksperckie wynikające z prowadzenia badań empirycznych nad zachowaniami użytkowników sieci.

Widzimy, że już w punkcie wyjścia treść nazwy patostreaming okazuje się niewyraźna – nie jesteśmy pewni jakie kryteria przyjąć za znamionujące patologiczność, a jakie odrzucić; w konsekwencji zakres tej nazwy musi być wielokrotnie nieostry. Realistyczniejsza byłaby poniższa rycina:

⁴ Rezygnujemy w tym miejscu z przydawki „społeczna” w kontekście analizowania szkodliwości czynów, gdyż chcemy uniknąć jednoznacznego skojarzenia z terminem technicznym prawa karnego. Innymi słowy, wyprzedzamy niejako dyskusję nad kwalifikowaniem czynów z art. 255b k.k. jako społecznie szkodliwych – i przewidujemy, że w krótkim czasie pojawią się aksjologicznie uzasadnione postulaty rewizji brzmienia tego artykułu.

Rys. 2 Urealistyczne ujęcie linii podziału w zakresie nazwy „streaming” (p: desygnaty nazwy streaming patologiczny” n-p: desygnaty nazwy streaming niepatologiczny, p?: elementy w pasie nieostrości)

Źródło: oprac. własne

Trzy intuicje semantyczne: patostreaming, mowa nienawiści, dezinformacja

Treść nazwy „patostreaming” zawiera elementy wspólne z treścią nazwy „mowa nienawiści” zdefiniowanej przez Komitet Rady Europy wskazującej, iż jest to „każda forma wypowiedzi, która rozpowszechnia, propaguje lub usprawiedliwia nienawiść rasową, ksenofobię, antysemityzm lub inne formy nienawiści oparte na nietolerancji, w tym np. agresywny nacjonalizm, etnocentryzm, wrogość wobec przedstawicieli mniejszości, migrantów bądź imigrantów.”⁵ Działalność patotwórcy może polegać na konstruowaniu mowy nienawiści, bądź nawoływaniu do rozprzestrzeniania mowy nienawiści poprzez celowe powtarzanie, bądź udostępnianie treści w przestrzeni internetowej.

Inne tropy semantyczne odnajdujemy biorąc za punkt wyjścia pojęcie dezinformacji, które dla potrzeb dalszej analizy rozumiemy jako „fałszywą bądź wprowadzającą w błąd treść, która jest celowo, intencjonalnie tworzona lub rozpowszechniana z zamiarem oszukania odbiorców bądź pozyskania określonych korzyści, np. ekonomicznych, politycznych”⁶. I tu widzimy pola wspólne treści nazw. Wymieńmy kilka najbardziej oczywistych:

- publikowanie niesprawdzonych lub niezweryfikowanych w pełni treści (misinformacja)⁷;

⁵ Stop mowie nienawiści, <https://www.gov.pl/web/po-sieradz/stop-mowie-nienawisci> [dostęp: 15.12.2025].

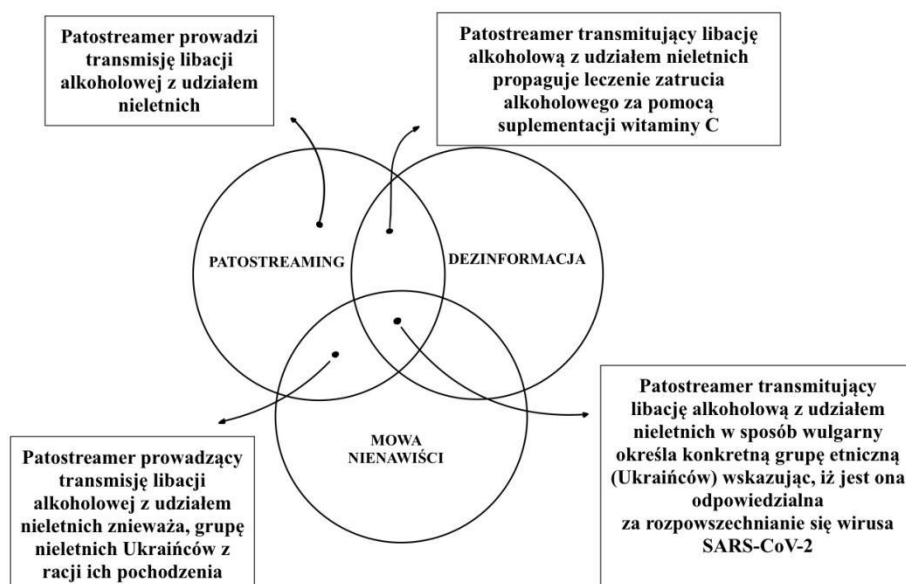
⁶ Era Dezinformacji. Praktyczny Poradnik dla Kadry Nauczycielskiej, https://cyberprofilaktyka.pl/publikacje/2024Era-Dezinfo_publicacja.pdf [dostęp: 15.12.2025].

⁷ Ibidem. „Misinformacja” jest to powielanie fałszywych bądź wprowadzających w błąd treści bez świadomości ich fałszywości bądź ich nieprawidłowości. Działanie sprawcy wynika z pomyłki lub błędnego przekonania.

- celowe działania dezinformacyjne patostreamera dla zdobycia określonej korzyści (malinformacja)⁸;
- celowe działania mające na celu destabilizację państwa czy wywołanie u odbiorców niepokoju poprzez tworzenie materiałów dezinformujących o naruszeniu integralności państwa;
- celowa publikacja treści związanych z ochroną zdrowia, które oddziałują na kwestię zdrowia publicznego i zagrożenia epidemiologicznego (casus polityki informacyjnej państw w dobie pandemii COVID-19)⁹;
- celowe oddziaływanie na społeczeństwo poprzez udostępnianie nieprawdziwych lub zmanipulowanych treści dotyczących konfliktów zbrojnych, naruszeń zasady suwerenności bądź międzynarodowego prawa humanitarnego¹⁰.

Z powyższych analiz wynika, iż pomiędzy zakresami nazw patostreaming, mowa nienawiści oraz dezinformacja zachodzą stosunki krzyżowania się, co utrudnia precyzyjne i ostre zdefiniowanie zjawiska patostreamingu. Ilustruje to poniższa rycina.

Rys. 3 Krzyżowanie się zakresów nazw patostreaming, mowa nienawiści i dezinformacja.

Źródło: oprac. własne

⁸ Ibidem. „Malinformacja” oznacza, że sprawca udostępnia informacje prawdziwe, lecz w zmanipulowanym zakresie w celu wyrządzenia szkody. Podkreślenia wymaga fakt, iż zgodnie z przywoływanym raportem treści publikowane jako malinformacja są zwykle uzyskane w sposób nielegalny.

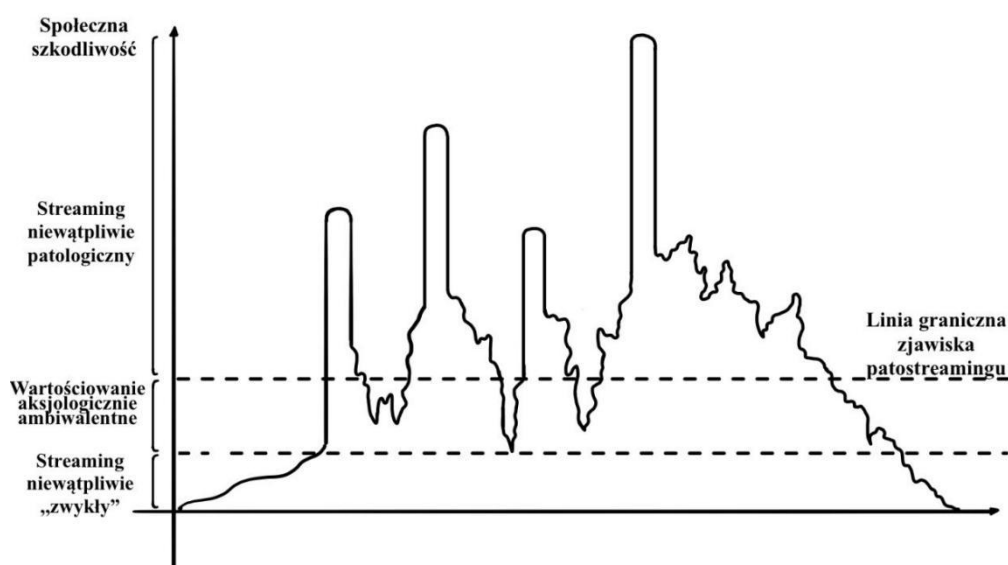
⁹ Zob. Coronavirus: EU strengthens action to tackle disinformation, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_1006-Coronavirus: EU strengthens action to tackle disinformation. [dostęp: 15.12.2025].

¹⁰ Zob. A. Sowa, Pasożyty z patożycia, „Polityka” 04.06.-10.06.2025, nr 23, s. 27. Autorka artykułu wskazuje przykład działalności patostreamera posługującego się mową nienawiści oraz dezinformacją związaną z konfliktem zbrojnym na terytorium Ukrainy, a także przytacza opinię przewodniczącego Instytutu Badań Społecznych i Mediów w Rzeszowie M. Poręby, wskazującego na problem dezinformacji finansowanej za pomocą kryptowalut.

Trudności w wyznaczaniu progów szkodliwości zjawiska patostreamingu

Ważne jest, by dostrzec trudność w wyznaczeniu granicy dokonującej podziału treści internetowych na streaming oraz na patostreaming. W wyznaczaniu tej granicy pomocna jest kategoria stopnia społecznej szkodliwości¹¹ konstytuująca czyn przestępny w rozumieniu prawa karnego (art. 255b). Działalność twórcy cechująca się wyższym niż znikoma poziomem społecznej szkodliwości powinna podlegać penalizacji. Zauważmy jednak, że społecznie niepożądane mogą być niepenalizowane czyny streamera. Musimy więc uwzględnić w analizie sferę zachowań ambiwalentnych aksjologicznie – metaforycznie mówiąc „na pograniczu” zainteresowania prawa karnego. W kontekstach cywilistycznych powiedzielibyśmy, że interesują nas działania naruszające zasady współżycia społecznego¹². W kontekście administracyjnym interesują nas zjawiska, które państwo chce zwalczać poprzez reglamentowanie i władcze interweniowanie, zgodnie z ustalonymi politykami społecznymi władz publicznych.

Rys. 4 Wyznaczenie granic zjawiska patostreamingu z uwzględnieniem wartościowania aksjologicznie jednoznacznego oraz ambiwalentnego.

Źródło: oprac. własne

¹¹ Zob. W. Wróbel, A. Zoll, Polskie prawo karne, część ogólna, Kraków 2010, s. 300-313.

¹² Zob. K. Czajkowska-Matosiuk, Prawo cywilne - część ogólna, prawo rzeczowe, zobowiązania i spadki, wyd. 7, Warszawa 2021, s. 6.

Kontekst kulturowy postrzegania „patologiczności” aktywności społecznych

Zaliczanie danego zjawiska do jednego z trzech wyżej wskazanych pasów (niewątpliwie patologiczny, wartościowany ambiwalentnie, niewątpliwie „zwykły”) zależy silnie od kontekstu kulturowego. Spójrzmy na to zjawisko na przykładach.

Pierwszym przykładem jest internetowa transmisja samobójstwa, które sprawca planował, informując o swoim działaniu osoby oglądające jego poczynania w portalach streamingowych. Drugi przykład to transmisje internetowe przedstawiające postać hikikomori, które objawia się transmitowaniem odosobnienia propagującego działania zagrażające życiu lub zdrowiu zarówno twórcy, jak i osób biernie uczestniczących w nagraniu¹³. W Stanach Zjednoczonych mamy do czynienia z popularyzowanymi w mediach społecznościowych wyzwaniem, których skutkiem jest uszkodzenie ciała, utrata zdrowia czy w najcięższych przypadkach śmierć (Benadryl Challenge)¹⁴ (Blackout Challenge)¹⁵ i inne¹⁶. W Chinach, dla przykładu, za treści patologiczne uznaje się Mukbang - transmisje propagujące nadmierne konsumowanie produktów spożywczych, kończące się śmiercią na oczach oglądających transmisję¹⁷. Warto też wspomnieć o rozwijającym się nurcie patostreamingu na terytorium Rosji, który znacznie różni się stopniem społecznej szkodliwości w porównaniu do wyżej omówionych przypadków. Rosyjskie patotreści cechują się znaczną brutalnością działań patotwórcy, które w niektórych przypadkach kończyły się śmiercią ofiar na oczach oglądających treści patologiczne¹⁸.

Tragiczne zdarzenia mają miejsce i w Polsce, wywołując niepokój społeczeństwa¹⁹. Fala przemocy w szkołach z użyciem niebezpiecznych narzędzi przetoczyła się jesienią 2026 roku, a naśladowcy rozpoczęli akcję rozpowszechniania

¹³ Hikikomori – japoński wirus samotności i wyobcowania, opr. P. Ilka, <https://uzaleznieniabehawioralne.pl/sieciholizm/hikikomori-japonski-wirus-samotnosci-i-wyobcowania/> [dostęp: 15.12.2025].

¹⁴ Kolejne groźne wyzwanie na TikToku. Zmarł 13-latek, <https://www.wirtualnemedial.pl/artikul/wyzwanie-benadryl-challenge-tiktok-13-latek-zmarl-dlaczego-przyczyna>. [dostęp: 15.12.2025]. Wyzwanie Benadryl Challenge, które charakteryzowało się przyjmowaniem nadmiernej ilości leków alergicznych, stało się popularną formą patostreamingu udostępnianą na portalu TikTok rozpowszechnianą od 2020 r. w USA.

¹⁵ TikTok pozwany za blackout challenge i śmierć dzieci. Wyjaśniamy algorytm, który doprowadził do tragedii, opr. B. Sieja, <https://www.komputerswiat.pl/artykuly/redakcyjne/tiktok-pozwany-za-blackout-challenge-i-smierc-dzieci-wyjasniamy-algorytm-ktory/0etq0rq> [dostęp: 15.12.2025]. Występujące w USA zjawisko Blackout Challenge polega na podduszaniu się w taki sposób, aby stracić przytomność. Wiele małoletnich osób utraciło zdrowie, a siedmioro dzieci zmarło. W związku z tragiczną śmiercią dzieci, rodzice ofiar zdecydowali się pozwać platformę TikTok udostępniającą filmy definiowane jako treści patostreamingu zagrażające życiu i zdrowiu małoletnich.

¹⁶ Jak TikTok chroni dzieci? Sprawdziliśmy, opr. M. Blandyna Lewkowicz, <https://cyberdefence24.pl/social-media/jak-tiktok-chroni-dzieci-sprawdzilismy>. [dostęp: 15.12.2025].

¹⁷ Chińska streamerka zmarła z przejedzenia na oczach widzów. „Pęknięcie żołądka” <https://www.tvp.info/79438868/chinska-streamerka-zmarla-podczas-transmisji-na-czym-polega-trend-mukbang>. [dostęp: 15.12.2025].

¹⁸ Śmierć w czasie transmisji live może się powtórzyć. Przemoc w sieci coraz bardziej się normalizuje, opr. M. Wiernio, <https://noizz.pl/spoleczenstwo/polskie-patostreamy-i-patostreamy-z-innych-krajow-dlaczego-sa-ogladane/xp31rs5> [dostęp: 15.12.2025].

¹⁹ W ataku, który miał miejsce w szkole podstawowej w Leszczycie-Nowinach, zamachowiec śmiertelnie ranił 37-letnią kobietę. Z doniesień przekazanych przez organy państwa wynika, że nożownik miał na sobie kamerę, którą prawdopodobnie chciał uwiecznić zbrodnię. Nie było to jednak pierwsze tego typu zdarzenie. W nocy z 25 na 26 lutego 2026 r. we wsi Kadłub doszło do brutalnego zabójstwa, które zostało nagrane i udostępnione w mediach społecznościowych przez podejrzanego, którego domniemanym motywem była chęć zdobycia sławy i medialnego rozgłosu.

patotreści w mediach społecznościowych. W mediach rozległ się chór zadających pytanie: jak możemy zapobiec rozprzestrzenianiu się zjawiska patostreamu, który tak łatwo wpływa na zachowania najmłodszych obywateli?

Przegląd form patotreści uzmysławia nam jak wielką rozpiętość zjawisk przychodzi nam opisać. W konsekwencji zacierają się granice między sprawcą a ofiarą – w pole zainteresowania kulturoznawcy oraz prawnika wchodzi kwestie finansowania patostreamingu przez osoby oglądające patotwórcę, praktyki nakłaniania do dokonania za wynagrodzeniem określonych czynności. Jest to swoiste dialogiczne uwikłanie streamera i oglądających, w którym role kata i ofiary stają się – w kontekstach prawno-kulturowych – płynne.

Próby rozpoznania zjawiska patostreamingu wśród polskich użytkowników sieci

Przez polskie media zjawisko patostreamingu bywało definiowane jako „często bardzo długo trwające transmisje, w których przekazywane są bardzo kontrowersyjne treści”²⁰, a także „forma transmisji internetowej na żywo, gdzie prezentowane są zachowania uznawane za dewiacje społeczne”²¹. Mając na uwadze wyżej przedstawione trudności, łatwo zrozumieć jak trudnym przedsięwzięciem jest empiryczne poznanie skali i form zjawiska patostreamingu w Polsce. Póki nie dysponujemy statystykami stosowania przepisów nowego art. 255b kodeksu karnego, ograniczyć się musimy do wskazania na dwie poważne inicjatywy z ostatnich lat: Rzecznika Praw Obywatelskich i PIB NASK.

Rozgłos medialny spowodowany tragicznymi skutkami zjawiska patostreamingu zaowocował podjęciem badań empirycznych mających na celu określenie poziomu wiedzy społeczeństwa w zakresie patostreamu oraz zobrazowanie skali problemu. Zwołany przez RPO Adama Bodnara w październiku 2018 r. okrągły stół pochylił się nad problemem występowania patotreści w internecie. Rezultatem inicjatywy był wydany przez Fundację Dajemy Dzieciom Siłę raport²², który wskazał na skalę i specyfikę problemu, jego wpływ na nieletnich. Autorzy spróbowali także zdefiniować patostream jako „treści prezentowane w sieci w postaci transmisji internetowej (stream) fragmentów transmisji (shoty), filmów, zdjęć innych form przekazu, w których nadawca lub grupa nadawców prezentują zachowania sprzeczne z normami społecznymi, niosące demoralizujący przekaz, obejmujący zachowania takie jak: przemoc fizyczna, psychiczna, seksualna, libacje alkoholowe, poniżanie, zażywanie narkotyków i inne.”²³. Cytowana

²⁰ Patostreamy - co to jest? Wulgarne treści, poniżanie i głupota na YouTube, <https://www.eska.pl/news/patostreamy-co-to-jest-wulgarne-tresci-ponizanie-i-glupota-na-youtube-aa-9c9d-5JRV-qhZz.html> [dostęp: 15.12.2025].

²¹ Kim jest patostreamer? Co musisz wiedzieć o patostreamingu?, opr. M. Świetlińska, <https://www.politykabezpieczenstwa.pl/pl/a/kim-jest-patostreamer-co-musisz-wiedziec-o-patostreamingu> [dostęp: 15.12.2025].

²² Badania przeprowadzone przez firmę Puzzle Reaserch na zlecenie Fundacji Dajemy Dzieciom Siłę przy wsparciu Orange Polska składały się z dwóch etapów, a mianowicie badań jakościowych i ilościowych. Ankieta internetowa prowadzona była na grupie 400 osób w wieku 13-15 lat z rozróżnieniem na płeć i wielkość miejsca zamieszkania.

²³ Patotreści w Internecie. Raport o Problemie. https://fdds.pl/_Resources/Persistent/a/9/d/3/a9d3f60edf0bfabffe0276837d9fca36a1574f0d/fdds-raport-patotresc-www.pdf, [dostęp: 15.12.2025].

charakterystyka zjawiska posłużyła badaczom do ukazania istoty problemu oraz do przedstawienia wyniku badań ilościowych²⁴.

Skutkiem zwołanego przez RPO okrągłego stołu było podpisanie deklaracji uczestników spotkania zobowiązujących się do działań ograniczających patostreaming, a także do wspierania edukacji dzieci i młodzieży w zakresie omawianego zjawiska. Sygnatariuszami byli m.in. Rzecznik Praw Obywatelskich, Rzecznik Praw Dziecka, Ministerstwo Cyfryzacji, NASK, Helsińska Fundacja Praw Człowieka, Uniwersytet SWPS oraz Ośrodek Monitorowania Zachowań Ksenofobicznych i Rasistowskich.

Państwowy Instytut Badawczy NASK przeprowadził w czerwcu 2019 roku badanie społeczne „Patostreamy w opinii polskich internautów”²⁵. NASK *patostream* rozumie jako „materiały wideo transmitowane na żywo w internecie, w których prezentowane są treści wulgarne, obsceniczne, szokujące lub brutalne”²⁶. Analogicznie do wcześniej omówionego badania wskazana definicja pojęcia patostreamingu nie nadaje się na ogólną definicję legalną – jest znacznie szersza niż znamiona z art. 255b kodeksu karnego. Cenne są natomiast przedstawione wyniki badania²⁷. Patotreści są łatwo dostępnym narzędziem umożliwiającym demoralizację młodzieży²⁸ oraz służą promocji czynów zabronionych ustawą oraz działań niezgodnych z zasadami współżycia społecznego. Eksperti opracowujący raport zwrócili szczególną uwagę na kanały docierania do patostreamów w postaci bezpośredniej²⁹, pośredniej, szeptanej oraz eksploracyjnej³⁰. Analogicznie do raportu przygotowanego przez Fundację Dajemy Dzieciom Siłę, omawiany raport NASK jest skarbnicą wiedzy o częstotliwości oraz szkodliwości zjawiska patostreamu. Patostreaming jest problemem dostrzegalnym – budzi zainteresowanie zarówno władz publicznych jak i w opinii publicznej. Raport wskazuje katalog podmiotów odpowiedzialnych za realizację wskazanych celów: administratorzy portali i aplikacji, instytucje państwowe, policję, prokuraturę, a także organizacje pozarządowe, międzynarodowe oraz instytucje UE³¹.

²⁴ Ustalono, że blisko 84% młodzieży wie, czym są patotreści, natomiast 37% oglądało transmisje, a aż 43% śledzi nagrania regularnie przynajmniej raz w tygodniu. Ponadto wykazano, że przepływ informacji dotyczących patostreamingu jest szczególnie widoczny w komunikacji medialnej oraz rówieśniczej. Dominującą przyczyną zainteresowania patotreściami jest ciekawość młodzieży, która aż w 65% wykazywała aktywność po obejrzeniu nagrań, a aż 5% widzów w przedziale wiekowym 13-15 lat wpłaciło darowiznę na rzecz patotwórcy.

²⁵ Badanie przeprowadzono w czerwcu 2019 r. za pomocą metody Computer Assisted Web Interview na panelu badawczym Adriana. Procedura badawcza obejmowała ogólnopolską grupę respondentów w liczbie 1013 osób powyżej piętnastego roku życia, przy czym warstwy do badania przygotowano na podstawie danych z badania NetTrack. W analizie zastosowano wagi w postaci zmiennych takich jak wiek, płeć, miejsce zamieszkania, wykształcenie i dochody respondentów.

²⁶ Patostreamy w opinii polskich internautów, Raport z ogólnopolskich badań społecznych https://cyberprofilaktyka.pl/badania/RAPORT_Patostreamy.pdf, s. 5. [dostęp: 15.12.2025].

²⁷ Większość badanej populacji posiada wiedzę na temat tematu patostreamingu (56,6% populacji ogólnej, 60,1% rodziców, 76,6% nastolatków) oraz aż 14,5% rodziców twierdzi, że ich potomstwo oglądało patotreści w przestrzeni internetowej. Z analizy danych wynika, iż mediana respondentów zauważa patotreści średnio od 2 do 3 razy w miesiącu, za wyjątkiem młodzieży, która dostrzega patostreaming średnio 1 raz w tygodniu.

²⁸ Zob. J. Pyżalski, Agresja elektroniczna i cyberbullying jako nowe ryzykowne zachowanie młodzieży, Kraków 2012, s. 91.

²⁹ Patostreamy w opinii polskich internautów. Raport z ogólnopolskich badań społecznych, https://cyberprofilaktyka.pl/badania/RAPORT_Patostreamy.pdf, s. 10 [dostęp: 15.12.2025].

³⁰ Ibidem.

³¹ Ibidem.

Racjonalne tworzenie prawa – ujęcie teoretyczne

Przeprowadzona analiza pokazuje, że rozpoczęcie prac legislacyjnych od sformułowania definicji legalnej patostreamingu nastroczałoby olbrzymich trudności. Zjawisko okazuje się bowiem niejednorodne (niewyraźna treść), a jego granice (zakres nazwy) okazują się nieostre; uwidacznia się to już nawet na poziomie różnic w oczekiwaniach społecznych i politycznych. W dalszym wywodzie proponujemy inny *modus operandi* – bazujący na teoretycznym rozróżnieniu metod regulacji i racjonalnym dostosowywaniu stosowanych metod do konkretnych zjawisk (problemów społecznych).

Koncepcja racjonalnego prawodawcy ewoluowała na przestrzeni lat. Według Macieja Zielińskiego koncepcja ta jest założona u podstaw derywacyjnego algorytmu wykładni prawa³². Zasięg stosowalności tej koncepcji jest jednak znacznie szerszy. Wskazuje się na trojkie zastosowanie: w metodologii nauk prawnych, w teorii interpretacji prawniczej, a także w teorii legislacji. Ostatnie ze wskazanych zastosowań interesuje nas najbardziej. Prawodawca faktyczny powinien działać w procesie tworzenia prawa w sposób adekwatny do działań, jakie poczyniłby prawodawca racjonalny, który pełni rolę wzoru (ideału) dla prawodawcy faktycznego. Ujęcie normatywno-modelowe wykorzystane zostało przez Sławomirę Wronkowską³³, która wyodrębniła aspekty racjonalności procesu prawodawczego:

- warunki, które powinny zostać spełnione przez wiedzę prawodawcy³⁴;
- warunki, które powinny zostać spełnione przez system ocen prawodawcy³⁵;
- metodyka prac prawodawczych i kształt struktur organizacyjnych, w których prawo jest tworzone³⁶.

W modelu S. Wronkowskiej racjonalny prawodawca rozpoczyna działalność od ustalenia stanu faktycznego oraz prawnego. Wiąże się to koniecznością uzyskania wiedzy o: sferze zjawisk społecznych, które prawodawca chce uregulować, postawach motywujących adresatów projektowanych norm, danym stanie prawnym, metodyce dokonywania zmian, uchylecia i tworzenia nowych norm prawnych w systemie prawnym³⁷.

Modelowe działanie racjonalnego prawodawcy naceLOWANE jest na podjęcie decyzji finalnej, która zostanie poprzedzona dokonaniem czynności przygotowawczych w postaci precyzyjnego określenia celu działania, a także utworzenia katalogu prawnych i pozaprawnych środków, które umożliwiłyby zrealizowanie określonego przez prawodawcę celu³⁸. Etapami pracy racjonalnego prawodawcy są: oceny całokształtu przeprowadzonych działań, przyjęcie decyzji optymalnej oraz dokonanie redakcji projektu prawodawczego. Proces stanowienia prawa w wykonaniu racjonalnego prawodawcy powinien opierać się na precyzyjności, spójności i logice, ale także na ogólnych zasadach-wartościach konstytucyjnych (aktualnie tym fundamentem są w pierwszej kolejności

³² Zob. M. Zieliński, Wykładnia Prawa Zasady-reguły-wskazówki, Warszawa 2017.

³³ Szerzej zagadnienia prawa racjonalnego analizują A. Michalska, S. Wronkowska, Zasady tworzenia prawa, Poznań 1983, s. 32-35.

³⁴ Zob. S. Wronkowska, Prawodawca racjonalny jako wzór dla prawodawcy faktycznego [w:] Szkice z teorii prawa i szczegółowych nauk prawnych, red. S. Wronkowska, M. Zieliński, Poznań 1990, s. 123-124.

³⁵ Zob. S. Wronkowska, Problemy racjonalnego tworzenia prawa, Poznań 1982, s. 172-174.

³⁶ A. Redelbach, S. Wronkowska, Z. Ziemiński, Zarys teorii państwa i prawa, Warszawa 1994, s. 172.

³⁷ S. Wronkowska, Z. Ziemiński, Zarys teorii prawa, Poznań 1997, s. 133.

³⁸ A. Redelbach, S. Wronkowska, Z. Ziemiński, Zarys teorii państwa i prawa, Warszawa 1994, s. 174.

zasady dobra wspólnego i demokratyzmu) oraz szczegółowszymi wymogami proceduralnymi³⁹.

Mieszana metoda regulacji prawnej jako najefektywniejsza forma regulacji zjawiska patostreamingu

Odnieśmy normatywno-modelowy konstrukt racjonalnego procesu prawodawczego w ujęciu S. Wronkowskiej do problematyki patostreamingu. Po pierwsze, podkreślenia wymaga fakt, że prawodawca powinien uzyskać należytą wiedzę o częstotliwości, charakterze oraz zachowaniach mieszczących się w zakresie działalności patostreamerów. Osiąga się to poprzez współpracę czynników politycznych, społecznych i fachowych⁴⁰. Racjonalny prawodawca w trakcie procesu legislacyjnego powinien czerpać wiedzę specjalistyczną z konsultacji społecznych z osobami mającymi wiedzę prawną, a także organizacjami pozarządowymi i państwowymi instytutami badawczymi, które prowadzą specjalistyczne badania nad częstotliwością występowania działań wchodzących w zakres patostreamingu. Ponadto, aby uzyskać znajomość specjalistyczną dotyczącą badanego zjawiska, racjonalny prawodawca powinien uzyskać należytą wiedzę o sposobie regulacji treści wpisujących się w zakres działalności patostreamerów w zakresie rozwiązań międzynarodowych. Pomocna tu jest analiza komparatystyczna, na przykład zagranicznych systemów prawnych, w których patostreaming jest penalizowany.

Opierając się na pozyskanej wiedzy prawodawca powinien skupić się na wskazaniu precyzyjnego celu, jakim będzie się kierować dokonując czynności legislacyjnych. W przypadku zjawiska patostreamerów, w naszej ocenie, cel legislacyjny powinien charakteryzować się stworzeniem mechanizmu reakcji prawnej na zagrożenie życia, zdrowia, mienia oraz dóbr osobistych. Wyznaczenie celu umożliwia dobór adekwatnej metody regulacji prawnej.

W ujęciu S. Wronkowskiej⁴¹ charakterystyczną cechą wyróżniającą metodę cywilistyczną jest założenie, iż przy kształtowaniu sytuacji prawnej podmiotów zakłada się ich równorzędność. Metoda karnistyczna charakteryzuje się formułowaniem przez racjonalnego prawodawcę obowiązków określonego zachowania pod groźbą zastosowania określonej sankcji, będącej wymiarem dolegliwości za brak realizacji normy prawnej. Metoda administracyjna charakteryzuje się zastosowaniem względem jednostki podporządkowanej organowi władzy państwa decyzji o charakterze władczym. W praktyce wyborem racjonalnym jest najczęściej wybór mieszanej metody regulacji – z rozmaicie położonymi akcentami.

Uważny Czytelnik łatwo zauważy, że konsekwencją opisanego we wcześniejszym wywodzie zjawiska patostreamingu jako skomplikowanego i bardzo niejednorodnego (patrz rys. 4) jest postulat zastosowania metody mieszanej, charakteryzującej się doбором instrumentów karnych, administracyjnych oraz cywilnych odpowiednio do skutków (w szczególności szkodliwości społecznej i naruszania dóbr osobistych)

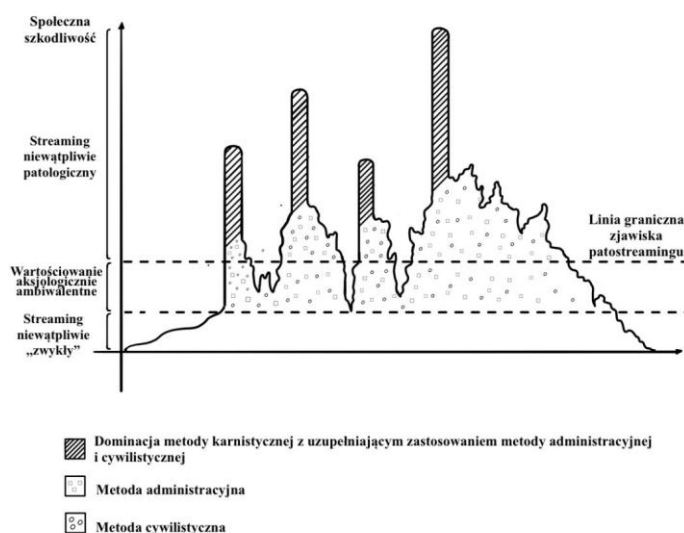
³⁹ Wymieńmy, tytułem przykładu, kierowanie się zasadą legalizmu, która wskazuje na możliwość rozpoczęcia prac prawodawczych tylko i wyłącznie w przypadku posiadania wyraźnej podstawy prawnej do wskazanej działalności przez prawodawcę. Ponadto organ stanowiący prawo powinien kierować się zasadą jawności, umożliwiającą uczestnictwo w procesie stanowienia poprzez obserwację bądź kierowanie uwag do projektów aktów prawnych wskazanych na portalach internetowych organu prawodawczego. Racjonalny prawodawca powinien również respektować zasadę partycypacji i współdziałania organów w procesie legislacyjnym.

⁴⁰ Zob. A. Dyrda, *Teoria i filozofia prawa*, Warszawa 2021, s. 75-76.

⁴¹ S. Wronkowska, *Podstawowe pojęcia prawa i prawoznawstwa*, Poznań 2005, s. 114-115.

działalności patostreamerów. Cywilistyczny model regulacyjny jawi się jako adekwatny w kontekście zagadnienia patostreamingu z uwagi na szeroką autonomię woli podmiotów prawa w granicach norm imperatywnych. Powyższa metoda regulacji prawnej w sposób bezpośredni oddziałuje na skutki zjawiska patostreamingu w zakresie naruszeń dóbr osobistych oraz odpowiedzialności za szkody wyrządzone działalnością patotwórców. Jednakże z uwagi na coraz powszechniejsze występowanie zjawiska patostreamingu koniecznym jawi się połączenie metody cywilistycznej z zastosowaniem metody karnistycznej i administracyjnej w celu penalizacji dokonanych przez patotwórcę czynności, objęcia ochroną prawną ofiary patostreamu oraz działań prewencyjnie za pomocą decyzji o charakterze władczym. Tezę ilustruje poniższa rycina.

Rys. 5 Model regulacji zjawiska patostreamingu z zastosowaniem metod karnistycznej, cywilistycznej i administracyjnej

Źródło: oprac. własne

Aby zrealizować zilustrowany powyżej zamysł przez podanie konkretnych postulatów *de lege ferenda*, konieczne jest bliższe przyjrzenie się każdemu z wyróżnionych obszarów i podkreślenie, że:

- w pasie wysokiej szkodliwości prawodawca powinien położyć nacisk na karnistyczną metodę regulacji;
- w pasie ambiwalentnej szkodliwości prawodawca powinien położyć nacisk na administracyjną metodę regulacji z elementami cywilistycznymi.

Zjawiska wymagające położenia nacisku na regulację metodą karnistyczną

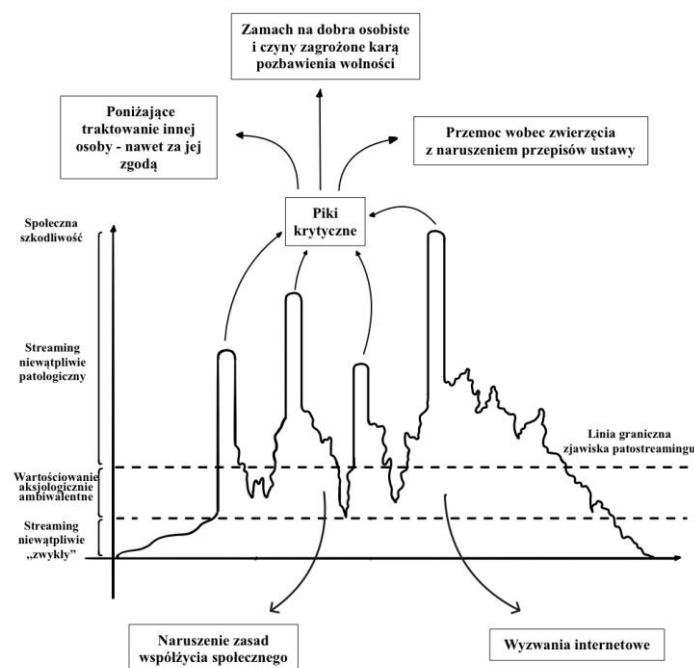
Metoda karnistyczna znajduje zastosowanie w „pikach krytycznych” (patrz rys. 5), wskazujących na działalność twórców osiągającą rażąco wysoką społeczną szkodliwość.

Polski prawodawca antycypował postulaty piszących niniejsze słowa. W okresie przygotowywania tekstu do druku w życie wszedł art. 255b kodeks karnego. Praktyka

jego stosowania pozostaje wielką niewiadomą. Chcielibyśmy, by nowe przepisy uzupełniły dotychczasowe prawnokarne kwalifikacje, zgodnie z którymi twórca patotreści podlegał odpowiedzialności karnej na podstawie norm prawnych sankcjonujących przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu, wolności seksualnej i obyczajności, wolności, ale również czci i nietykalności cielesnej. Racjonalny prawodawca, posługujący się wiedzą w zakresie charakterystyki i częstotliwości występowania patotreści, dąży do rozwiązania problemu rozproszenia podstaw odpowiedzialności karnej i powodowanych przez nie problemów interpretacyjnych. Obecnie rdzeniem regulacji prawnokarnej jest wprowadzony przez prawodawcę kodeksowy typ przestępstwa z art. 255b, obejmujący liczne zjawiska w pikach krytycznych (patrz rys. 6).

Widzimy, że polski prawodawca poszedł ścieżką stypizowania odrębnego przestępstwa w typie podstawowym i typach kwalifikowanych. Niewątpliwie ułatwi to zwalczanie wielu czynów o wysokim stopniu społecznej szkodliwości. Odnotujemy jednak, że istnieje – i wciąż jest otwarta – ścieżka alternatywna, na której prawodawca *ad usum* dopisuje typy kwalifikowane patostreamingu do istniejących przestępstw. Wymagałoby to jednak dodania karnoprawnej definicji terminu „patostreaming” do słowniczka w art. 115 k.k.

Rys. 6 Przykładowe pola regulacji karnistycznej zjawiska patostreamingu po wprowadzeniu art. 255b k.k..

Źródło: oprac. własne

Konieczne jest więc przeprowadzenie dokładnej analizy komparatystycznej i porównanie polskich rozwiązań z, przykładowo, dłużej obowiązującymi regulacjami

niemieckimi⁴² i francuskimi⁴³. Z braku miejsca jedynie sygnalizujemy tu ten wątek i zapowiadamy zamiar kontynuowania badań.

Zjawiska wymagające położenia nacisku na regulację metodą cywilistyczną

Samo prawo karne – koncentrujące się na sprawiedliwościowej funkcji prawa – nie wystarczy. Trzeba przyjrzeć się cywilistycznej metodzie regulacji zjawiska patostreamingu. Może być ona stosowana jako metoda samoistna, ale również jako metoda wspomagająca regulacje karnistyczne stosowane w pikach krytycznych. Zjawisko patostreamingu jest zagrożeniem dla dóbr osobistych wskazanych w art. 23 kodeksu cywilnego. Naruszenia tego typu mogą być penalizowane, jednak skuteczniejszą formą realizacji funkcji sprawiedliwościowej jest zastosowanie art. 24 k.c.⁴⁴ za pomocą wykorzystania niemajątkowych i majątkowych środków ochrony dóbr osobistych. Trzeba tu jednak pamiętać o tym, że w mocy pozostaje mocno ugruntowana w orzecznictwie teza, iż roszczenie o ochronę dóbr osobistych przysługuje tylko i wyłącznie osobie pokrzywdzonej i tylko przez nią może być dochodzone⁴⁵.

Doniosłe znaczenie ma również kwestia majątkowej ochrony dóbr osobistych wyróżniona art. 444 k.c.⁴⁶ Sąd może orzec zadośćuczynienie pieniężne za dokonaną przez patostreamera krzywdę objawiającą się niemajątkowym skutkiem wywołanym przez doprowadzenie do uszczerbku na zdrowiu bądź rozstroju zdrowia mającego miejsce w wyniku uczestnictwa bez wyrażonej zgody w udostępnianych patotreściach. Zakres roszczenia odszkodowawczego nie ogranicza się jedynie do przypadków uszczerbku na zdrowiu i życiu. Prowadzenie transmisji internetowej czy wydarzeń masowych skutkujących dokonaniem zniszczeń lub aktów wandalizmu wypełnia znamiona odpowiedzialności organizatora i uczestników zgodnie z art. 415 k.c.

De lege ferenda, metoda cywilistyczna znajduje zastosowanie w niższych sferach szkodliwości (wskazanych na rys. 6), ale jest również metodą wspierającą funkcję sprawiedliwościową w pikach krytycznych, polegającą na uzupełnieniu penalizacji czynu

⁴² Deutschland Strafgesetzbuch in der Fassung der Bekanntmachung vom 13.11.1998 (BGBl. I S. 3322) zuletzt geändert durch Gesetz vom 07.11.2024 (BGBl. I S. 351) m.W.v. 13.11.2024. W niemieckim kodeksie karnym penalizuje się działalność rozpowszechnienia w sposób publiczny za pomocą mediów działalności spełniającej przesłanki podżegania do nienawiści na tle rasowym, religijnym, etnicznym i nawołującej do przemocy. Dodatkowo, niezależnie od powyższych, regulacja §130 dotyczy także naruszenia godności ludzkiej poprzez zniesławienie i znieważenie za pomocą środków masowego przekazu. Najważniejszym aspektem regulacji jest możliwość postawienia w stan oskarżenia osoby, która rozpowszechnia osobom niepełnoletnim materiały noszące znamiona wymienionych wyżej treści. Na uwagę zasługuje także §131 StGB penalizujący reprezentowanie przemocy w postaci gloryfikacji aktów niehumanitarnego i okrutnego traktowania połączonego z aktem przemocy, a także publiczne przekazywanie go nieletnim.

⁴³ We francuskim ustawodawstwie jednoznacznie zakazuje się rozpowszechniania i tworzenia treści o charakterze brutalnym, związanych z terroryzmem, pornografią oraz działalności, która narusza godność człowieka i służy namowie osób niepełnoletnich do uczestniczenia w grach, które mają spowodować na nie niebezpieczeństwa utraty zdrowia bądź życia
https://www.legifrance.gouv.fr/codes/section_lc/LEGITEXT000006070719/LEGISCTA000043405084/?anchor=LEGIARTI000044394218#LEGIARTI000044394218 [dostęp: 15.12.2025].

⁴⁴ Ofiara działalności patostreamerów może żądać zaniechania działania sprawcy z uwagi na jego bezprawność, co interpretować można jako zaprzestanie rozpowszechniania wizerunku i informacji o ofierze.

⁴⁵ M. Załucki, Komentarz Kodeksu Cywilny, Warszawa 2023.

⁴⁶ Działalność patostreamerów może wywołać zarówno uszkodzenie ciała oraz rozstroju zdrowia w postaci doznanych naruszeń psychicznych. Sprawca naruszeń zobowiązany jest do naprawy *damnum emergens*, wyłożenia kosztów leczenia bądź uiszczenia renty w przypadku zmniejszenia zdolności do pracy.

zabronionego poprzez zadośćuczynienie bądź odszkodowanie za szkody wyrządzone przez czynności patostreamerów.

Zjawiska wymagające położenia nacisku na regulację metodą administracyjną

Równolegle z zastosowaniem regulacji metodami karnistyczną i cywilistyczną koniecznym jest wdrożenie mechanizmu administracyjnego (opierającego się na wydaniu decyzji o charakterze władczym wobec podległego organu bądź obywatela) jako metody w pewnych przypadkach samoistnej oraz metody wspierającej w pikach krytycznych.

Instrumenty prawa administracyjnego są najskuteczniejsze w przypadku udostępniania miejsc użyteczności publicznej w celu realizacji wydarzeń masowych transmitowanych w internecie i noszących znamię patotreści. Zasadnym byłoby rozważenie przez organ administracji publicznej wydania decyzji administracyjnej, której skutkiem byłaby niemożność udostępnienia budynku w przypadku, gdy program imprezy masowej byłby związany z działalnością noszącą znamiona patotreści bądź wydarzenie służyłoby promocji dokonywania czynów zabronionych. Uniemożliwiłoby to organizację projektów sprzecznych z zasadami współżycia społecznego, cechujących się działaniami o wysokiej społecznej szkodliwości oraz demoralizacji dzieci i młodzieży poprzez jawne pochwalanie i nawoływanie do przemocy oraz dokonania czynów potencjalnie karalnych. W przypadku niezastosowania się do nałożonego obowiązku organ administracji publicznej miałby możliwość nałożenia administracyjnej kary pieniężnej na podmiot udostępniający budynek użyteczności publicznej. Instytucja administracyjnej kary pieniężnej ma również zastosowanie w stosunku do portali internetowych oraz streamingowych naruszających normy prawne związane z polityką moderacji materiałów udostępnianych przez twórców internetowych, także naruszających zasadę ochrony danych osobowych, w związku z udostępnianiem wizerunku oraz danych osób występujących w treściach powszechnie interpretowanych jako patostreaming. Zgłoszone uwagi *de lege ferenda* powinny pozostawać w zgodzie z obowiązującymi normami prawnymi i polityką firm działających na rynku usług streamingowych.

Metoda administracyjna znajduje również zastosowanie w przypadku nałożenia przez prawodawcę obowiązku weryfikacji wieku użytkowników w celu ochrony przed treściami pornograficznymi, patotreściami czy materiałami mającymi demoralizujący wpływ na młodzież. Wskazana kwestia wiąże się z realizacją polityki platform streamingowych oraz portali umożliwiających finansowanie twórców treści internetowych. Działalność patotwórców w przeważającej liczbie przypadków finansowana jest z darowizn od użytkowników oglądających nadawane treści na portalach streamingowych oraz odbiorców, którzy zakupili bilety w związku z organizowanymi wydarzeniami masowymi transmitowanymi w mediach społecznościowych⁴⁷. Za istotną uznaje się próbę zapobiegnięcia finansowania patostreamingu poprzez stosowanie regulaminów wewnętrznych umożliwiających wpłaty platform, które informują o możliwych konsekwencjach prawnych w razie udostępniania plików, które naruszają normy prawne oraz wartości etyczne⁴⁸. Problem finansowania treści powszechnie uznawanych za

⁴⁷ Osoby obserwujące transmisje internetowe i dokonując wpłat na konta patostreamerów bądź na założone przez twórców profile na platformach umożliwiających wpłaty na rzecz osób artystów, poetów i twórców internetowych można uznać za podżegaczy patostreamera.

⁴⁸ Zob. *Regulamin Serwisu Patronite*, <https://patronite.pl/regulamin> [dostęp: 15.12.2025]. Przykładem jest polityka firmy przodującej w dziedzinie mediów umożliwiających finansowanie twórców, która w swojej wewnętrznej regulacji wyodrębnia katalog zamknięty treści uznanych za niedozwolone zgodnie z polskim

patostreaming pojawia się również w mediach społecznościowych, w których istnieje system wynagradzania twórców w postaci możliwości zakupu prezentów, nagród osobistych czy wykupu miesięcznej subskrypcji umożliwiającej utrzymanie spersonalizowanych interakcji w postaci TikTok Live, gdzie widz może stać się członkiem społeczności twórcy⁴⁹. Jedną z największych platform streamingowych walczącą z działalnością patostreamerów stworzyła zespół norm wiążących dla twórców internetowych, które objawiają się koniecznością zaakceptowania regulaminu, w którego treści znaleźć można zakaz udostępniania treści charakteryzujących się nagością⁵⁰, seksualnością⁵¹, zastosowaniem broni palnej⁵² czy substancji nielegalnych⁵³, ale także nawołujących do szerzenia mowy nienawiści⁵⁴, stosowania przemocy⁵⁵, podżegania do popełnienia samobójstwa⁵⁶ czy zachęcania do przystąpienia do organizacji przestępczej⁵⁷. Ważnym aspektem opisywanej polityki użytkowania platformy jest możliwość zgłaszania przez uczestników treści niezgodnych z zapisami regulaminowymi na danej platformie streamingowej.

Uwzględniając aktualne rozwiązania portali streamingowych, racjonalny prawodawca powinien pochylić się nad możliwością stworzenia rozwiązań technologicznych filtrujących treści w celu poszukiwania naruszeń regulaminów. Byłaby ona dostosowywana do aktualnych zmian w prawie i umożliwiałaby identyfikację kont, które nagminnie udostępniają treści zaliczane do zakresu patostreamingu. Opisane rozwiązanie byłoby przedsięwzięciem kosztownym i wymagającym doskonałej wiedzy specjalistycznej związanej z branżą technologiczną; w obecnej sytuacji jest to propozycja trudna do zrealizowania.

Porównując *de lege lata* polskie ustawodawstwo z normami prawa krajowego członków UE, możemy dostrzec wyraźne różnice. Niemiecki ustawodawca w sposób jasny wskazał w §7 ustawy o ochronie młodzieży⁵⁸, że jeśli wydarzenie publiczne zagraża dobru fizycznemu, psychicznemu lub emocjonalnemu osób niepełnoletnich, organ publiczny może nakazać organizatorowi, aby nie zezwolił na udział dzieci w wydarzeniu. Ponadto omawiany akt wskazuje katalog mediów szkodliwych dla młodzieży z wyszczególnieniem cech i treści, jakie tego typu media (tj. portale) oferują użytkownikom.

ustawodawstwem i jednoznacznie wskazuje na możliwość zablokowania konta użytkownika w przypadku, gdy twórca narusza regulamin platformy.

⁴⁹ A. Sowa, Pasożyty z patożycia, „Polityka” nr 23, 04.06–10.06.2025, s. 27-28.

⁵⁰ Zasady dotyczące nagości i treści o charakterze seksualnym https://support.google.com/youtube/answer/2802002?hl=pl&ref_topic=9282679#zippy=%2Cinne-rodzaje-tre%C5%9Bci-kt%C3%B3re-naruszaj%C4%85-te-zasady%2Ctre%C5%9Bci-edukacyjne%2Cwi%C4%99cej-przyk%C5%82ad%C3%B3w [dostęp: 15.12.2025].

⁵¹ Ibidem.

⁵² Zasady dotyczące broni palnej, <https://support.google.com/youtube/answer/7667605?hl=pl> [dostęp: 15.12.2025].

⁵³ Zasady dotyczące towarów i usług nielegalnych lub objętych regulacjami, <https://support.google.com/youtube/answer/9229611?hl=pl> [dostęp: 15.12.2025].

⁵⁴ Zasady dotyczące szerzenia nienawiści, https://support.google.com/youtube/answer/2801939?hl=pl&ref_topic=9282436 [dostęp: 15.12.2025].

⁵⁵ Zasady dotyczące treści drastycznych i zawierających przemoc, https://support.google.com/youtube/answer/2802008?hl=pl&ref_topic=9282436 [dostęp: 15.12.2025].

⁵⁶ Zasady dotyczące samobójstw, samookaleczania i zaburzeń odżywiania, https://support.google.com/youtube/answer/2802245?hl=pl&ref_topic=9282679 [dostęp: 15.12.2025].

⁵⁷ Zasady dotyczące organizacji ekstremistycznych lub przestępczych, https://support.google.com/youtube/answer/9229472?hl=pl&ref_topic=9282436 [dostęp: 15.12.2025].

⁵⁸ Deutschland Jugendschutzgesetz Gesetz vom 23.07.2002 (BGBl. I S. 2730) zuletzt geändert durch Gesetz vom 06.05.2024 (BGBl. I S. 149) m.W.v. 14.05.2024

Aktem prawnym regulującym w Unii Europejskiej kwestię bezpieczeństwa w sieci, jest Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/2065 z dnia 19 października 2022 r.⁵⁹ w sprawie jednolitego rynku usług cyfrowych oraz zmiany dyrektywy 2000/31/WE. Rozporządzenie ma na celu zapewnienie bezpieczeństwa internetowego poprzez narzucenie nakazu podjęcia działań przeciwko nielegalnym treściom, które zdefiniowane są jako treści cechujące się szerzeniem mowy nienawiści, produkcji treści o charakterze terrorystycznym i treści naruszające regulacje prawne państw członkowskich. Zatem w świetle rozporządzenia nielegalnymi treściami są również działania wchodzące w zakres treści kwalifikowanych jako patostreaming. Po sformułowaniu nakazu podjęcia działania przeciwko nielegalnej treści dostawca usługi pośredniej jest zobowiązany do poinformowania bez zbędnej zwłoki organu publicznego wydającego nakaz o podjętych działaniach.

Opierając się na obowiązujących praktykach prawnych, polski prawodawca powinien uwzględnić doświadczenia płynące z badań empirycznych i tworzenia ustawodawstwa administracyjnego innych państw członkowskich Unii Europejskich.

Konkluzje i zapowiedzi dalszych badań

Analiza zjawiska patostreamingu wskazuje na konieczność kontynuowania w Polsce systematycznych i racjonalnych działań legislacyjnych. Oczekiwanie, że prawodawca od razu zakreśli jednoznacznie pole ingerencji prawnej poprzez sformułowanie legalnej definicji równościowej terminu patostreaming jest jednak mocno przedwczesne. Sformułowanie takiej definicji na gruncie prawa karnego nie uwzględniałoby pełnego spektrum zjawisk szkodliwych w ujęciu społecznym. Artykuł 255b k.k. wskazuje jedynie na pewne – nie wszystkie! – piki krytyczne. Konkluzję tę wspiera prosta obserwacja, że wciąż nie dysponujemy chociażby ramowym, ogólnym pojęciem patostreamingu w prawie międzynarodowym.

Trudności definicyjne ujawniają się w krzyżujących się zakresach nazw mowa nienawiści, patostreaming i dezinformacja (rys. 3). Dalsze komplikacje rodzą się przy uwzględnianiu aspektów transkulturowych i brakiem rozwiązań prawnych harmonizujących systemy prawne państw członkowskich Unii Europejskiej. Poczynione obserwacje *de lege lata* i postulaty *de lege ferenda* związane są z coraz powszechniejszym występowaniem treści patologicznych w przestrzeni publicznej oraz nieskutecznością obowiązujących w Polsce regulacji, które nie spełniają kryteriów racjonalnego rozwiązywania problemów społecznych poprzez tworzenie i doskonalenie norm prawnych.

Niniejsza analiza jest próbą nakreślenia legislacyjnych możliwości wypełnienia luk prawnych. Mieszana metoda regulacji jawi się jako najrozsądniejszy sposób postępowania. W tekście wykazaliśmy konieczność wspomagania metody karnistycznej za pomocą metod cywilistycznych i administracyjnych, a także podkreśliliśmy znaczenie kontekstów społecznych i kulturowych.

Traktujemy powyższe analizy jako dobry punkt wyjścia do prowadzenia dalszych badań, mających na celu pogłębienie analizy i próbę nakreślenia rozwiązania wskazanego na początku problemu definicyjnego. Niniejszy tekst można czytać jako tekst programowy, więc na zakończenie zasygnalizujmy *pro domo sua*, że pierwszymi z planowanych rozwinąć przedstawionego ujęcia będą: uszczegółowienie analiz

⁵⁹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/2065 z dnia 19.10.2022 r. w sprawie jednolitego rynku usług cyfrowych oraz zmiany dyrektywy 2000/31/WE (akt o usługach cyfrowych) (Dz. U. UE. L. z 2022 r. Nr 277, z późn. zm.).

komparatystycznych i bliższe przeanalizowanie relacji pomiędzy normami prawa międzynarodowego i krajowego; pogłębienie analizy roli metody karnistycznej i administracyjnej w polityce prewencyjnej (zapobieganie zjawisku patostreamingu); zastosowanie mieszanej metody regulacji w stosunku do działań sztucznej inteligencji o znamionach patostreamingu.

Last but not least, uwadze prawników nie powinny nigdy umykać wnioski z badań empirycznych nad zachowaniami użytkowników internetu. Sieć jest, z jednej strony, zglobalizowana – i patostreaming ulega przez to globalizacji. Z drugiej zaś strony, postrzeganie patologiczności wciąż jest warunkowane kulturowo. Z tego paradoksu wynika postulat: konieczność ciągłego konfrontowania tez głoszonych przez prawników z ustaleniami badających internet socjologów, psychologów i antropologów, a także pochylenia się nad aspektem cyberbezpieczeństwa w aspekcie ochrony indywidualnych użytkowników i infrastruktury krytycznej.

Bibliografia

- Chauvin T., Stawecki T., Winczorek P., Wstęp do prawoznawstwa, Warszawa 2019.
- Czajkowska-Matosiuk K., Prawo cywilne – część ogólna, prawo rzeczowe, zobowiązania i spadki, Warszawa 2021.
- Dyrda A., Teoria i filozofia Prawa, Warszawa 2021.
- Michalska A., Wronkowska S., Zasady tworzenia prawa, Poznań 1983.
- Pyżalski J., Agresja elektroniczna i cyberbullying jako nowe ryzykowne zachowanie młodzieży, Kraków 2012.
- Redelbach A., Wronkowska S., Ziemiński Z., Zarys teorii państwa i prawa, Warszawa 1994.
- Sowa A., Pasożyty z patożycia, „Polityka” nr 23.
- Wróbel W., Zoll A., Polskie prawo karne, część ogólna, Kraków 2010.
- Wronkowska S., Podstawowe pojęcia prawa i prawoznawstwa, Poznań 2005.
- Wronkowska S., Prawodawca racjonalny jako wzór dla prawodawcy faktycznego [w:] Szkice z teorii prawa i szczegółowych nauk prawnych, red. S. Wronkowska, M. Zieliński, Poznań 1990.
- Wronkowska S., Problemy racjonalnego tworzenia prawa, Poznań 1982.
- Wronkowska S., Ziemiński Z., Zarys teorii prawa, Poznań 1997.
- Załucki M., Komentarz Kodeks Cywilny, Warszawa 2024.
- Zieliński M., Wykładnia Prawa Zasady. Reguły. Wskazówki, wyd. 7, Warszawa 2017.
- Ziemiński Z., Logika praktyczna, Warszawa 1996.